

CÍSAŘOVNA ALŽBĚTA.

Román od Viléma Boroše.

Uprostřed lodí chrámové zvedá se amfiteatrálně až k samým varhanám veliké podium, na němž budou umístěni státní hodnostáři, členové panských sněmoven, diplomatického sboru a vyslanci úřední a mocností.

Na místě volném pak rozestaví se generálské a důstojnické sbory. Osvětlení chrámu bude neobyčejně působivé, protože kromě světél plynových září ještě tisíce a tisíce svíčky voskové v nádherném vnitřku chrámovém.

V jednom sále v císařském hrade vystavena jest část výbavy princezny Štěpánky, přivezené z Bruselu.

Zde jest vystaveno neméně než čtyřicet toalett, k nimž pláště a drobnější části šatstva se nepočítají.

Svatební šaty princezny Štěpánky jsou zhotoveny z látky stříbrem prošíváné, zhotovené dle tradičního zvyku a pokryté celé stříbrným vyšíváním; umělecky vyšívané olivové a břechtanové větvičky, listy myrty a vavřiny, růže a pomerančové květy střídaly se tu v harmonickém souladu.

Celá výbava byla podle přání královna v Bruselu zhotovena.

Vlečka, dlouhou čtyři a půl metru, jež jest vyzdobena hedvábním a stříbrnými krajkami a stříbrným, na stopa širokým vyšíváním, ponese čtyři pážata.

Dáte lze zde viděti šaty uzavřené, barvy narůžovělé, stříhu z doby Jindřicha IV., jež byly zhotoveny podle přání prince Rudolfa. Pás u šatů těchto jest poší perlami, hořejší díl u krku přiléhající z plyše; rovněž rukávy jsou plyšové, s hedvábními vložkami. Stužky v předu na šatech jsou ze sametu, šaty pak celé i s nádhrou sametovou v záhyby skládanou vlečkou a překvapujícím souladem barev a tvarů jsou vzácným skvostem umění.

Dne 6. května roku 1881 již od časných hodin ranných panoval živý ruch a hluk u nádražní západní dráhy, za mariáhilskou čarou; tudy mají belgičtí hosté přijeti. Sta a tisíce plných rukou bylo zaměstnáno dokončováním výzdoby; zde ještě upevňovaly prapory, aby celkový pohled byl harmonický, tam zase vztyčovaly ověšený štít s nápisem: "Vítejte nám!" nebo s jiným heslem.

Mariáhilskou celnici tlačilo se občanstvo v slavnostní šaty oděné, jež přicházelo ze vzdálených předměstí, aby se podívalo na pestrý, mnohobarevný obraz, jež poskytovaly domy a ulice k uvítání vyzdobené, a pak stavělo se již po ulicích, aby mohli být i jen na okamžik spatřiti královskou nevěstu, až přijede do Vídně.

Jest známo, že vídeňský lid jest nesmírně zvědavý, a není tudíž divu, že již o poledních hodinách všecko spojení v ulicích uvízlo.

Jakmile se objevila na ulicích družička v bílých šatech, jež se k uvítání vznešené princezny scházely, ihned se lid kolem ní seskupil a se všech úst zavznivaly výkřiky obdivu, byla-li dívka ona sličnou a mladou. A ubohé dítě pak mělo co dělati, aby se davem dostalo a mohlo se dále ubírat.

Ještě hůře se vedlo těm pánům, kteří se ukázali ve fracích a bílých kravatách; mladí, staří, muži i ženy zahrnovali je otázkami, kde by bylo nejlépe se postaviti? Kdy se mají nejlépe zaujati? Jak bude princezna ustrojena? Kdo budou družičkami? atd. Tázání ovšem dovedli na všechny tyto otázky dáci jen sporé odpovědi.

Skvostný obraz poskytovala celá cesta za mariáhilskou celnici. Na

pravo západní nádraží, obklopené věncem slavnostních stožárů, a překrásně vyzdobená budova ředitelství dráhy. Na levo pak několik domů praporek okrášlených a uprostřed nich silnice schoenbrunnská, počínající širokou slavnobranou.

Nad Vídní pak jasná, čistá obloha, na ulicích a v oknech domů lidé veselých, jasných tváří.

Schoenbrunnská cesta podobala se skutečnému lesu praporů.

Zde zvedá se římská slavnobraná, u níž sešli se vyslanci předměstí a obcí a zde vlastně bylo skutečně slavnostní náměstí.

Na sloupech po stranách roztahují orlí mocná svá křídla a věncoví otáčeli se po žerdích až k vrcholům.

Oba sloupy jsou spojeny věncovím z květů. Na dorických sloupech, na nichž spočívá brána, stojí attika s nápisem daleko zřetelným: "Buďte vítáni!"

O půlčtvrti přibyla k nádraží západní dráhy setina pluku arciknížete Bedřicha s hudbou. Praporečník marcialní postavy nese plukovní prapor, vlaječ ve vzduchu, v předu pak udatní obránci vlastní tvoří slavnostní stráž. Komunikace na ulicích zatím stala se již naprosto nemožnou, po schoenbrunnské cestě seřadilo se obyvatelstvo do dvou řad a živá ta zeď vede až k samému Schoenbrunnu.

Pojednou zahlubelo provolávání slávy a nalezlo hromového ohlasu lidu. Objevila se postava známého pobočníka císařova. Přelína hluku rázem se vysvětlila. Přijíždí dvůr! Přijíždí panovník, aby přivínil k svému srdci nevěstu svého syna a pozdravil ji ve své říši; přijíždí korunní princ, aby pozdravil vyvolenou srdce svého a na čisté čelo její vdechli políbení lásky.

Všichni odhalují hlavy a mávají štátky; velkolepá řada festispězných povozů přijíždí!

V prvním povozu sedí panovník v generálské uniformě, po levici dědic jeho trůnu rovněž v uniformě. Princovo kvetoucí lice září radostí. Panovník, blaženě se usmívaje, pohlíží na svého syna. V následujícím kočáře jeji pobočníci v zářných uniformách.

V čekárně na nádraží, vyzdobené vzácnými květinami, bylo jeho veličenstvu hlášeno, že dvorní vlak, vezoucí Štěpánku, vyjel již z nejbližší stanice, z Penzingu.

František Josef se synem svým po boku kvapí na perron.

Perron podobal se krásné zahrádce. Stěny, na nichž spočívá skleněná střeška nad kolejemi, byly pokryty věnci z květů a z chovil upletenými; tyto pak byly četnými pestrými stuhami ke zdi upevněny.

Sloupy jsou ozdobeny znaky království a zemí rakouských; s vrchu pak splývají předetné prapory černožluté, červenobílé, bíločervené a modrobílé, jež celkově výzdobě dodávaly velmi malebného a vkusného zevnějšku.

Cesta z dvorní čekárny až ku kolejím jest pokryta těžkým květovaným kobercem.

Všichni pohlížejí směrem tím, odkud vlak přijede. Hvízdnutí a dvorní vřav, kvítím ověšený, stojí v nádraží. Stroj "Brusel" měl v předu rakouský znak a byl až k ústí komína praporečky a věncovím vyzdoben.

Po stranách byla zlatá písmena R. a S.

Hudba hrála belgickou hymnu a zvuky její pronikají k prvnímu

dvornímu vozu, v němž jest princezna se svými rodiči.

U okna prvního vozu objeví se malá hlavička, jež však rázem zmizí za záclonami napolo sbratřými.

Sotva se vlak zastavil, vystoupil ze salonního vozu belgický král, královna a Štěpánka, spanilá nevěsta.

Císař pozdravil srdečným způsobem nejdříve belgického krále, který byl oděn v uniformu rakouského plukovníka, pak královnu; princeznu Štěpánku, jež mu chtěla ruku políbiti, políbil na čelo.

Princ Rudolf objal a políbil především svou nevěstu a pak královnu.

Princezna Štěpánka měla na sobě šedivě atlasové šaty, jež její štíhlé, příjemné postavě hezky slušely, a tmavě zelený těsně přiléhající sametový kabát.

Kytice, kterou podal vídeňský purkmistr nevěstě, byla uvita z bílých kamelií a z bílých růží a na vrchu byla z bílých poupat sestavena malá koruna.

Nejdříve starosta, pak princ chtěl princeznu kytici odnésti ke kočáru. Ale princezna pravila:

"Jenom mně ji nechte, nechci se odloučiti od prvního daru hlavního města."

Všecky kytice, jež cestou princeznu byly podány, byly, na její rozkaz dopraveny do jejího bytu v Schoenbrunnu.

Průvod vyjel za neustávajícího provolávání slávy lidu.

Všichni muži sejmuli s hlavy pokrývky a dívky, jež po celou cestu tvořily špalír, sypaly květi na cestu.

Úchvatný obraz prostírá se zrakům na slavnostním náměstí, obraz nepopsatelný, plný života, nádhery, jásotu a živosti.

V oknech tisíců a tisíců ruce mávají štátky, massa stále provolává a jásá, prapory vlaje, kloubouky se zvedají do výše — vše poskytovalo obraz harmonický a okouzlující.

Povozy slavnostně a pomalu hrčí po náměstí.

Rozkošná nevěsta s tvářmi mladistvou, a radostí zářící pohlíží na jásající lid, jehož srdce rázem si získala.

Průvod ubíral se do Schoenbrunnu; zámek tento byl prvním útlukem nevěsty přiacovy.

Nádherné dvorní povozy zajely na druhý slunce ozářený dvůr a zastavily se u velkolepých nekrytých schodů zámeckých.

První vystoupil císař František Josef a podal ruce belgické královně. Princ Rudolf arcikněžně Štěpánce.

Přibylší a vznešení hosté jiní s nimi přijedlí odebrali se do veliké dvoraně, kde očekávala císařovna Alžběta s celou císařskou rodinou rozkošnou, spanilou nevěstu.

... To byl vjezd princezny Štěpánky do Vídně.

KAPITOLA 54.

Sňatek.

Princ Rudolf uvedl dne 10. května roku 1881 ku oltáři spanilou dceru belgického krále, Štěpánku.

Vše se stalo, co přední šlechta vídeňská dovedla v nádhře a přepychu ukázati.

Kronikáři při slavnosti této přítomní popsali oslňující úbory, jež měly toho dne na sobě nejpřednější dámy z celé říše.

Tak mezi jinými vzbudily pozornost zlatěrudé šaty arcikněžny Klotydy, zlatěčervené šaty Marie Terezie, světlemodré, stříbrem prošíváné šaty arcivévodkyně Izabelly, fialověstříbrné šaty Auerspergové a šaty z ryzího stříbra, jež měla na sobě markraběnka Palaviciniová. Ale i oděv choti hraběte Duky Andrášiova, Katynky Kendeffyové, vzbuzoval velikou pozornost.

Všichni bez výjimky se jí obdivovali.

Hraběnka Andrášiová objevila

se v uherském národním kroji; šaty její zdobila sametová vlečka barvy třešňové, vyšívaná zlatem a stříbrem, sepjatá osmi řadami spon, vykládaných drahými smaragdy; na líji sátilo jí několik řad perel; závoj vyšívaný zlatem i stříbrem, tvořil na hlavě její malý čepeček a zahaloval skoro všechny vlasy její, splývající jí v pěkných záhybech na rameno. Malý čepeček byl úplně pokryt drahými kameny; doplnkem k nim byla pak dlouhá řada oslňujících drahokmů v čeleně.

Vznešení hosté v chrámě u Augustiánů očekávali s velikým a všeobecným napjetím příchod hostí.

Vysocí hodnostáři duchovní očekávali na prahu jejich veličenstva a vznešené snoubence.

Dvůr přibyl.

Princ arcivévodkyně Štěpánka přikročili ke klekátkům u hlavního oltáře.

Nevěsta neměla v ruce kytici, jen na řadrech měla ozdobu z květin. Na hlavě měla myrtový věnec a skvělý diadém; princ Rudolf ozdoben byl řádem zlatého rouna.

Pod baldachýnem usedl v první řadě belgický král Leopold, vedle něho královna Marie Henrietta, pak císařovna Alžběta a na konci na trůn se posadil císař František Josef.

Mezitím, co pražský kardinál Bedřich kníže Schwarzenberg posvěcoval snubní prsteny, modlili se vznešení snoubenci krátkou modlitbou.

Na pokyn dvorního obfandka povstali snoubenci a hluboce se uklonivše před jejich veličenstvem, přistoupili v průvodu nejvyššího hofmistrové a nejvyššího hofmistra k hlavnímu oltáři.

Kníže-arcibiskup obrátil se k snoubencům a proslovil k nim následující krátkou, ale dojemnou řeč:

"Před sedmadvaceti lety konal se v tomto chrámě a před tímto hlavním oltářem stejný velebný obřad, kterýž spojil císaře s císařovnou rakouskou. Svátost spojení manželského jest ve smyslu křesťanském povznášející a podle apoštola jest obrazem poměru Kristova k církvi. Jako Kristus miloval z plné duše církev, s níž v jedno splynul a pro niž se srdcem radostným odebral se na smrt, zpečetiv tím svou věrnost i za hrob trvajíc, tak má milovati křesťanský choť svou manželku, podporovati ji, starati se o ni a ve všem o ni pečovati. A s druhé strany opět musí manželka také ctíti svého chotě a má se přičiňovati, aby mu starosti a strasti svou věrnou oddaností ulehčila.

"Podle toho není manželství smlouvou — jak se ve světě často domnívá — kterou choť a manželka vzájemně svá práva ustanovují, ale nejvznešenější tajemství duše, jež manželé nerozlučně k sobě víže. A protože manželství spojeno jest s velikými závazky, dejž Pán svou milost této svátosti. Povinnosti tyto jsou pro chudého i bohatého, pro urozeného i nízkého tytéž a tudíž všem jest milost Pána také stejnou. Čím výše však kdo stojí, tím větší jsou nároky, jimž musí zadostučiniti, neboť stojí v Písmě psáno, že "komu mnoho jest dáno, od toho bude také mnoho žádáno." Korunní princ, dědic Habsburský, naděje Rakouska, vstupuje v tento svatý svazek manželský s Boží milostí, věren tradicím dynastie i vlasti. Jak svatě pojímá korunní princ toto spojení, dokazují přípravy, jimž se oddal: pouť do Jeruzaléma, k svatému hrobu, kde poklekl před králem všech králů a kde složil na paměť svého slibu a své pobožnosti oběti své i své nevěsty. V tomto okamžiku spojuje se přání milionů věrných poddaných celé říše, aby nebess zeslala štěstí a požehnaní vznešeným snoubencům panovníckého rodu a národům rakouským."

Kardinál sestoupil se stupňů oltářních a učinil snoubencům předepsané otázky.

Snoubenci odpověděli a po té podal jim dvorní kněz na zlatém podnosu posvěcené snubní prsteny; snoubenci nastročili si je vzájemně na prst, podali si ruce a kardinál jim požehnal.

V tomže okamžiku vystřelilo vojsko venku rozestavené první výstřel a všechny zvony ve městě se rozvučely.

Po vykonaných modlitbách pokropil kardinál novomanžely posvěcenou vodou, načež tito, uklonivše se před oltářem i před svými rodiči, vrátili se opět na své klekátky.

Na kůtě ozvalo se velebné "Te deum laudamus", vojsko před chrámem po druhé vystřelilo, zvony pak posud stále zvonily.

Při svatebních obřadech svítilo v chrámě deset lustrů a deset tisíc voskovic.

Po modlitbě povstali novomanželé, přistoupili k trůnu a princ Rudolf políbil svého císařskému otci ruku; císař objal ho i korunní princeznu a políbil je; totéž učinila císařovna a belgičtí manželé královští.

Po té zvedly se všechny arcikněžny a obklopily nový pár, kterýž zde přijímal blahopřání nejbližších příbuzných.

Korunní princ nepustil více choť svou z ruky a císařský otec sám musil ho upozorniti, že při odchodu on musí kráčet napřed.

Císař po celé obřady byl velmi veselý a vícekrátě žertoval s novomanžely i ostatními arcivévodou.

Z chrámu odebral se dvůr do hradu. Napřed jeli novomanželé, pak jeho veličenstvo s belgickým králem a císařovnou s belgickou královnou.

Průvod rozdělil se z části v mramorovém sále, z části pak ve dvoraně tajných radů, a vysoké panstvo odebralo se do vnitřních sálů.

KAPITOLA 55.

Dvě sestry.

Z nejvyššího hofmistrovského úřadu dostalo se i ovdovělé hraběnce Levalové pozvání se zlatou ořízkou.

Hraběnka byla s rodinou pozvána na svatbu korunního prince. Bývala by ráda slavnosti těch se účastnila, ale právě v den sňatku vzkázala abetyše Uršulinek, k nimž před časem, hned po příjezdu z Paříže, Klarissa přistoupila, že nevládní dcera Levalové, nejmladší člen řádu, se těžce rozstonala — chřílila krev a obávajíc se o její život.

Hraběnka Levalová omluvila se tudíž zdvořile, že nádherných slavností nemůže se účastniti; ostatně i smutek po manželci ji také omlouval.

A odešla se Zuzanou do kláštera, ku své nevládní dceři.

Po cestě viděly město nádherně vyzdobené prapory a kvítím.

"Videňané milují korunního prince nesmírně!" probodila hraběnka Levalová.

"Ano!" odvětila Zuzana, vyrušena z myšlének na nemocnou sestru. "Ve Vídní milují prince Rudolfa nadmíru."

Srdce její bylo plno žalostí.

Po událostech v Paříži posud se náležitě nezotavila.

Utrpení její bylo veliké.

Srdce její prudce bušilo.

Povoz hraběnky Levalové stanul před klášterem Uršulinek.

I zde byla budova vyzdobena kvítím a koberci.

Rakouské panny pozdravovaly pannu belgickou!

V klášterním chrámě byla sloužena mše. Konaly zde slavnostní služby Boží ku oslavě sňatku princezny.

Z dlouhé úzké chodby vedou dvě úzká okna do lodí chrámové.

U jednoho z nich stála veliká kožená lenoška.

Lenoška tato byla sem přichystána pro mocnou leontyšku. Těž-